

Bize Göre:**Tarım işçileri ve değişen şartlar**

Yazan: Münip KOÇOĞLU

Çukurovadan Ege kıyılarına, Uludağdan Toros eteklerine kadar on bir vilâyet, altı milyon nüfus, iki yüz bin metrekarelik toprak, şehri, kasabası, köyü, altı bin traktör, bir o kadar dövmeye, biçme, on binden fazla motörlü nakil vasıtası, yüzlerle taş kırma, yol açma ve sulama makineleriyle «pamuğa» saldırıyor. Bütün garbî Anadolu pamuk harbinin meydan muharebesini veriyor. Tütün, incir, üzüm çoktan ikinci plâna geçmiştir.

Pamuk, buğday ve tütün değildir. Teknik işidir. Motör sesinden ve petrol kokusundan hazze diyor. Tütün dönümle, pamuk ki lometreyle ölçülüyor, küçük arazide yeşermiyor, geniş çiftlikler ve Menderesler istiyor.

Parola: Herşey ziraat için! Sanayi devrimi devriliyor, «Ziraat sanayii» haline gelmek zorunda. Çoktan «Teşviki sanayi» tarih oldu. Toprak vergi muafiyetleriyle küreleniyor. Bankalar plâsmanları toprağa çevirdiler. Sermaye oraya akıyor, emek onun esiri, makine onun kölesi.

İktisadî hayatımızı kökünden değiştiren bu olayların yanında sosyal bünyemizde neler oluyor acaba?. Karasapandan makineye,

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikalar hakkında umumî bilgiler**Sendika kelimesinin aslı - Sendikanın mânası - Sendikaların doğuşu ve mütalealar**

Giriş:

Asrımızın belli başlı teşkilâtından biri olan «sendika», memleketimiz için henüz kuruluş halindedir. Bu bakımdan sendika meseleleri etrafında geniş bir yayın ve geniş bir tecrübe hayatı mevcut değildir. Bu sahadaki yayınların azlığı tenkit edilebilirse de asıl tenkidi gereken nokta işçilere sendika kurma hürriyetinin uzun müddet tanınmamış olmasıdır. Zira bir zamanlar Türk işçisinin kullandığı sendika kurma hürriyeti 913 kânunusani tarihinde işçi sınıfının elinden alınmıştır. Bu hakka yeniden kavuşması cemiyetlerde kanununun 940 te değiştirilmesinden sonra olmuştur. Fakat birdenbire hızlandırılmış ve 50018 sayılı kanunla bu işçi hareketlerine yeni bir vefçe verilmiştir.

Biz bu etüdümüzde «Sendika» hakkında umumî bilgileri vereceğiz. Bu arada sendikanın doğuşu, mahiyeti, karakteri neveleri anlatılacak, sendika doktrinleri üzerinde durulacaktır. Eserin ikinci bölümünde belli başlı sendika tipleri incelenecektir. Bu

YAZAN

Kemal KARPAT

(Avukat)

Newyork Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden

arada Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya ve Birleşik Amerika sendikaları hakkında da bilgi verilecektir.

Eserin Türk işçilerine faydalı olması için en açık şekilde ve sade bir dille yazılmasına bilhassa önem verilmiştir.

İcabında yabancı dil bilenlere de daha geniş tetkik imkânları verebilmek için faydalandığımız eserler de sırası geldikçe gösterilmiştir.

K. K.

Umum Sendika Meseleleri:

Bazı hukukî müesseselerin yalnız bir memleketi alâkadar etmesine mukabil öyle meseleler vardır ki birçok memleketleri alâkadar eder. Bir ihtiyacın karşılığı olarak doğan ve devlet içinde yer alan umumî mahiyetteki bu gibi müesseseler her memleketin karakterine, maddî ve mânevî şartlarına göre değişir. Bununla beraber bazı dış görünüşlerinden sarfınazar edilirse bu meselelere birkaç ana prensibin hâkim olduğu derhal anlaşılır. Sendika bir çok memleketleri ilgilendiren meselelerin en bariz misalini teşkil eder. Otoriter veya liberal, korporatif veya endividüalist memleketlerde olsun sendika onu doğuran, ihtiyaçlara sadık kalarak benliğini muhafazaya gayret etmiştir.

Sendika kelimesinin aslı ve mânası:

Sendika kelimesi Yunancadır. Aslı «Syndakos» dur. Ve kanun koruyucusu ve devletin temsilcisi mânasına gelir. Yunancada «Sun» ve «dik» den tereküp edip birinci kısmı «ye» mânasına ikinci kısmı ise «dâva» mânasına gelmekteydi (1). Romada bu kelime muhafaza edilmiş ve «Urbis Magister defensor civitalis» e «Syndicus» adı verilmişti. Vazifesi âmmenin malî menfaatlerini korumaktı. Ortaçağda âmme emlakını idare edenlere veya âmme iktidarını ellerinde bulunduranlara Sindici veya Sindacı denilmekteydi. Korporasyon devrinde korporasyon başkanına hep bu ad verildi. Kelimenin «Sind caria, sindacatura, sindacazione» gibi müteradifleri vardır. Hepsisi de kuvvetin kontrol edilmesi, topluluğun menfaatinin korunması mânasına gelir. Sendika hemen hemen bugün bütün memleketlerde işçi teşekküllerine verilen bir isimdir. Fakat mevzuumuzu teşkil eden sendikalar her zaman ay

(1) — Nouveau Petit Larousse. 400 cü baskı, Paris 1946.

nı kelime ile anılmazlar. Meselâ İngilterede sendikalara «Trades union», Almanyada ise «Gewerkschaft» denir. Memleketimizde kanunun ve işçilerin kullandığı tâbir Fransızca kanalıyla bize in tikal eden «sendika» dır.

Sendikalizm ile ifade edilmek istenilen şey ise, sendikaya taallük eden nazariyelerdir. Memleketimizde sendika üyesine sendikacı veya sendikalist denmektedir.

Sendikanın târihi:

Sendika neye derler? Bu soruyu geniş ölçüde izaha çalışalım: Hemen şunu belirtelim ki «sendika»nın târihi çeşitli şekillerde yapılmıştır. Bununla beraber muhtelif târiflerde dahi müsterek noktalar vardır. Bir târiفة göre sendika aynı veya alâkalı mesleklerde çalışanların meslekî menfaatlerini korumak gayesiyle meydana getirdikleri bir teşekküldür. (1). Fransız sendikacılığının temel taşı teşkil eden Amiens şartı, sendikayı «yarımın sosyalist medeniyetinin ana hücre» diye târif eder. Faşizm ise sendikayı «işçi sınıfının millî ve ahlâkî terbiyesi için bir organ» telâkki eder. Bu son iki oportürist tarifi bitaraf bırakacak olursak müşahhas ve realist bir tarif olarak şunu verebiliriz:

Sendika işçi veya işverenin ekonomik ve sosyal menfaatlerini temsil ve müdafaa gayesiyle meydana getirilen müstakar bir teşekküldür (2).

Her ne olursa olsun klâsik mânada sendikanın bir kaç ana karakteri vardır.

Bunları şöyle sıralayabiliriz:

a. Aynı meslekte veya alâkalı meslekte çalışmak. Buradan anlaşılması gereken nokta sendikaya kimin dahil olacağıdır. Binaenaleyh herhangi bir kaç şahsın bir araya gelerek bir sendika kurmalarına imkân yoktur. Onlardan aranan objektif şart bir meslekte çalışmaktır. Aynı meslekte çalışanlar ve ayrı iş yerlerinde bulunanlar da aynı sendikaya dahil olabilirler. Meselâ bir ayakkabı fabrikasında çalışanlar, sırf ayakkabı pençesile veya dericilikle iştilig edenlerde aynı sendikaya girebilirler. Sendika kurmak yalnız işçilere münhasır değildir. «Patron» veya İtalyan kanununun «Datori di lavoro»suna aynen tekabül eden işverenler de sendika kurabilirler.

b. Sendika ancak iktisadî hukukî ve meslekî menfaatleri koruyabilir. Bu menfaatlar iş ve işçi hayatına taallük edip çalışma şartlarının dü-

(1) Hüseyin Nail Kubalı — Anayasa Hukuku 1942 İstanbul.

(2) François Perroux — Syndicalisme et capitalisme Paris 1938 Sa. 3.

İşçi göziyle:**Maden işçileri dert yanyor**

İş kanununun 77 Md. sine göre işletme ve işçiler arasında toplulukla iş ihtilâfında güya zam aldık, çocuklarımızı sevindirdik.

Kışlık bütçelerimizin seviyesini verilen zamma uydurduk. Fakat yıllarca haklarından mahrum bırakılan biz bakır işçisi halâ Etibankın iş kanununun 77 Md. sini yere vuran yıldırım emirlerini seyretmekle meşgulüz.

Bakır işçisi tabiatın binbir zorluk lariyle mücadele ederek bir parça kuru ekme için gurbete çıkan ve gurbette memleketine 15 milyon kazanç temin ettikten sonra çocukluğuna dönerken yolda merkezin emri ile elindeki ekmeğinin alınışını görünce, kalbinin güvenli vuruşunu An karaya uydurarak altı kişilik sendika ve işçi temsilcilerini açık hakikatler ve haklı gayeleri için merkeze gönderdiler.

Başlarında milletvekilleri olduğu halde ilgili yerlere müracaatlar edilirken ve «Haklısınız» diye daireden daireye dolaştırılırken 14 Mayıs önce işçileri 6 oka taptırarak istiyen ve bugün merkezden işçilerin istirasını seyreden yanına düştüler ve kovuldular. Onlar kürek elinde Türk işçisinin timsali işçi heykelinin üzerinde kurulan binadan yalnız 14 Mayıs kovalayanın peşine tenekeler vurdukları için kovuldular. O, temsilcilerimizi zam verilince sevinen bizlerin yanında dolaşırken aldatıldınız!.. Ne zam!... Ne hak!... diye kulaklarımızı fışıldadığımızı isbat etmek için kovdu.

Dahası var... Nereden kovulmadık?... İşletmeler Bakanı bu kovulmanın başlangıç kahramanıdır. Biz bütün çektiklerimizin intikamını 14 Mayıs inkilâbında aldık, fakat onlar çok geçmeden bu gün iki bin işçinin intikamını almış durumdadırlar. İki bin işçiyi temsil eden heyet yirmi gün hükümet koridorlarında verilen hakka güvenerek dolaştırıldıktan sonra sayın milletvekilleri vasıtasıyla Baş bakanlıktan alınan «Tahakkuk etmiştir» vaadi ile geri döndüler, fakat hâlâ Çalışma Bakanlığında yapılan müracaattan netice alınmadığına şahit olduk.

Bu müracaatımız da tevzi edildikten sonra devrolunan ve geri alınan zammin bizlere iadesi istenmekte idi. Fakat netice alamadık. Tekrar Başbakan ve yardımcısına telle müracaat ettik. Yine netice alınmadı. Üzüntümüz büyüktür.

Maden Sendikası başkanı
Rıza Bakoğlu

zenlenmesini ve işçilerin her türlü ekonomik menfaatlarının sağlanmasını gaye edinir. Binaenaleyh iş ve işçi hayatıyla alâkası bulunmayan işçi menfaatlarını ilgilendirmeyen mevzular sendikanın haricinde kalır.

c. Sendikaya girmek ve çıkmak serbesttir. Hiçbir şahıs sendikaya girmek veya çıkmak için zorlanamaz.

d. İşçi ve iş veren sendikaları ayırır. Birleştirilmeleri ancak totaliter rejimlerde görülür.

Bu bakımdan İşçi sendikalarında işverenler ve işveren sendikalarında işverenler ve işveren mevkiinde bulunanlar yer alamazlar.

Sendikaların Doğuşu:

Eski çağlardaki korporasyonları sendikanın menşei olarak telâkki etmek hatadır. Her ne kadar orta çağ korporasyonu teşkilât itibarıyla aynı meslekte çalışanları ihtiva ederse de bu teşkilâtı ayrı bir bölümde iş hayatının tarihi devirlerini incelemek için gözden geçirmek faydalı olacaktır.

(Devamı gelecek sayıda)

Köyden mektup:**İnabeli Hoconun doktor düşmanlığı ve bir hasta**

Paçalarını sıvayarak hayli yollar aşım. Ve nihayet gübre kokan, pislik yüzen köye ulaştım. Sokak kapısından sonra oda kapısını itince ocak başında bir yatağı serili buldum. İçerisinde hasta var. Daha önceki yelişimde sapaşğlam dolaşan kız, şimdi bu yataktaki idi. O zaman bana «hoş geldin» demişti. Çorapsız ayağına geçirdiği postallarını şıpratarak koca bakraçlarla su getirip «soğuk su getirdim. İçmez misiniz?» diye ikramda bulunmuştu. Annesigil «artık elimizi aldı» diye seviniyorlardı. Bu defa evi bir sessizlik kaplamıştı. Hepsisi keder içinde idi. Hasta hiç konuşmuyor, sırt üstü yatıyordu. Gözleri kova gibi içine çekilmiş, kaşları tavan saçağı gibi ileri fırlamış; gözlerini gölgeliyordu. Dudaklarının kanı çekilmiş, avurtları içine çökmüş, sanki bütün kemikleri irileşmişti.

Yanına sokuldum, «Neren ağrıyor, Emine?» dedim. Kırpikleri oynuyordu. Gözleri bir noktaya takılmış bakıyordu. E- liyle -bir aralık- «susun!» diye işaret etti. Nabzına bakmak için bileğini tuttum. Ateş gibi yanıyordu. İki bileğinde de iplik bağıydı. Annesine sordum:

«— Bu plikler ne?»

«— Isıtma ipliği bağlattuh»...

«— Bu çocuğu sıtma mı tutuyor?».

«— Ya! Hem de çatır çatır.»

«— Bu sıtma değil. Mühim bir hastalık. Hemen doktora yetiştirmek lâzım.»

«— Öyle emme... Bobası yemin etti ki garılardan biri hasta olunca tohtura götürmeyeceğine... Neyderük ya?»

«— Niçin yemin etmiş?»

«— Nemehrammuş ta...»

«— Peki, siz şimdiye kadar hasta olmadınız mı?»

«— Ben hasta olduydum da. O zaman yeminnü döğöldü. Senin ağrıyacağın şimdi inabelendi. Sahal burahı da, Dünyadan el ayah çetti. «Sizin günahınızı da ben alamam» diyo.»

Çocuğu ata bindirdiğimiz zaman başını tutamıyor, bir tarafta bırakıyordu. Arkamdan sıkıca bağladım. Şehirde muayene ettirmeğe muvaffak olduğum zaman doktor:

«— Tifo, dedi. Hastahanede yatacak.»

Mehmet TOKATLI

İşçiler, Millet vekillerine mühim isteklerinden bir kısmını bildirdi

İşçiler yaptıracakları evleri bedelini biriktirmekten âcizdir, mesken politikası değiştirilmeli

İstanbul milletvekilleri yaz tatili devresinde mühlak kazalarda tetkik gezileri yapmışlardır. Milletvekilleri bu tetkikler sonunda bir rapor neşretmişlerdir. Bu raporda «İşçi meseleleri» başlığı altında 15 umumî, 9 da hususî mesele tesbit edilmiştir. Bunların bir kısmını bildiriyoruz:

Her işçinin ve iş yerinin İş Kanunu şümülüne girmesi.

Hazırlanmakta olan Grev Kanunu işçiyi tatmin etmemektedir. Bunun yeniden tetkiki.

Bu arada tasarıda önce mecburi uzlaştırma için teklif edilen 40 gün lük müddetle grev ilânından evvel haber verme müddeti olarak kabul olunan 35 gün çok görülmekte ve hem bunlar ve hem de işverene tanınan lokavt hakkının grev yapacak işçiyi bu teşebbüse geçmeği önlemek için konduğu ileri sürülmektedir.

İşçi kooperatifleri vasıtasıyla yaptıracağı ev için Hükümet ve Belediyeden arsa temin edecek olan kanunun bir an evvel çıkarılması.

İşçiler yaptıracakları ev bedelinin % 25 ini verirlerse sigortanın açacağı krediden faydalanabilecekler. İşçinin para biriktirmesi mümkün olmadığından evlerin sigortaca yapılarak bütün bedelinin takistile alınması.

Ankarada bir çalışma konferansı vadedildiği halde toplanmamıştır. Bunun bir an evvel toplanması ve işçi meselelerinin bir arada tetkiki.

İş yerlerinde birbirine benzerimyen iç yönetmelikler tatbik ediliyor. Bütün iş yerlerinde müşterek hükümleri havi bir yönetmelik hazırlanarak bunun tatbiki.

İş kanunu bugünkü ihtiyaçlara ve şartlara cevap veremiyor. Bu kanunla işçi hakları korunamıyor ve hüsnüniyet sahibi olmayan bazı işverenler kanunun sakat taraflarını

İşçi ücretlerine zam yapmayan Tunçbilek işletmesi

(Baştaarfı 1 inci sayfada) şa ettirmeğe başladı. İşçiler son derece düşük bir ücretle çalışırken «Sosyal masrafların çokluğu» çok makamlara müracaatta bulunulursa da şimdiye kadar müsbeft netice alınmadı. Sendikamız bu hususta hâlen mücadelesine devam etmektedir. Paraya puluzum görülmeden halledilmesine imkân bulunana ve bizleri mânen pek çok üzen bu vaziyetin mutlak eskisi gibi kart usulü ile yapılmasını bilhassa müessesemüdürümüz ve mntaka başmühendisimizden istiyoruz. (Y. Ç.)

Otomobil saltanatı

(Baştaarfı 1 inci sayfada) işçiler üzerinde çok kötü tesir bıraktı. Bunun üzerine işçiler bir ileri sürülürken 30 bin lira sarfedip havuz inşasına kalkmak işçileri ile alay etmekten vazgeçilmesini ve ücretlerin artırılmasını istemektedir. (M. Y.)

dan faydalanarak işçi haklarını çiğniyorlar. Yeni bir zihniyet altında yeni bir İş Kanunu lâzımdır.

Asgari ücretin kanunda tesbit edilmesi.

İş mahkemeleri verimsiz çalışıyor ve işçi haklarını koruyamıyor.

Sigorta Genel Kurulunda İşçi Mümessilleri ancak iki tanedir ve

daima ekalliyettedir. Mevzu işçiyeye ait olduğuna göre bu mümessillerin mevcut üyenin yarısına çıkarılması

İş ihtilâflarının müzakeresinde Sendika mümessillerinin de hazır bulunması.

İşsizlik karşısında sigorta yoktur. Bu sigorta usulünün de tetkik edilerek tesisi.

Muhtelif iş kollarında kurulan Federasyonlar

(Baştaarfı 1 inci sayfada) Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası da Federasyon teşkili için Liman ve Dok İşçileri Sendikası ile müzakerelere başlamıştır.

Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası da Federasyon teşkili için Liman ve Dok İşçileri Sendikası ile müzakerelere başlamıştır.

Diğer taraftan Türkiye Tekel İşçi Sendikaları da bir Federasyon kurmağa karar vermiş ve bu hususta bir protokol imza etmişlerdir.

Şehrimizde mevcut Debağ, Deri Ayakkabı, Beykoz Deri ve Kundura ve Lâstik Kauçuk İşçileri Sendikaları da müştereken bir Federasyon kurmak yolundadır. Debağ ve Deri İşçileri Sendikası başkanı Rahim Mumcularla, Ayakkabı İşçileri Sendikası başkanı Nefî Yılancı Federasyonun ilk hazırlıklarıyla meşgul olmağa başlamışlardır. Lâstik ve Kauçuk Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Nevzat Akdeniz de Federasyona katılma zarureti belirtmiş ve temaslara başlamıştır. Beykoz Deri ve Kundura işçilerinin bu hususta ne düşündüğünü öğrenmek için mezkûr sendikaya bir yazı gönderilmiştir.

İktisadî sefalet

(Baştaarfı 1 inci sayfada) sek yufl» diyorlar. Beyaz saçlı âlim: «Yere tükürme!» diyor. Altın gözlüklü doçent: «Temiz hava» tavsiye ediyor. Tecrithaneler, tebhirhaneler, pavyonlar için yüksek mühendisler proje yarışında. Ve hepsi birden arkadan gelecek islimi bekliyorlar: Tahsisat!

Dâva yarahlılara yatak, ölümlere top rak değildir baylar! Dâva devrileni değil ayakta duranı devirmemektir. Savaş parolası veremden sonra değil, «veremden önce» olmalıdır. Bunun silâhları da demode, hayli ve lâfzî olamaz. Reel, ilmi, ve mücerreb olması şarttır. Yarahlılara ister vitamin, bize de bol, temiz ve ucuz yağ. Yataklar yarahlıların olsun: Bize temiz şehir, temiz su ve temiz hava. Sanatoryomlar ve kaloriferli hastahaneler onların olsun: Bize rahat ve güneşli bir oda. Ucuz ekmeç, temiz süt, bol et ve şeker veriniz. Devrilen yatak. Fakat ayakta durana da devrilmemek için «dayak» istiyoruz. Gerisi lâf ve güzâftır baylar!

TIŞEKKUR

Müptelâ olduğum emoroit hastalığımı ameliyatla tedavi eden İşçi Sigortaları hastahanesi operatör Hüsnü Doğancı ve Ziya Evenle doktor Hüsnü Vuran ve doktor Halit Turana alenen teşekkür ederim.

Millî Eğitim Basimevinde Mürettip Sabri Şenkartal

Darılmaca yok!

(Baştaarfı 1 inci sayfada) zi açın» nârasını basıyorsun da, gelip burada fabrikayı kurunca gümrüklerinizi kapayın feryadı neden? Serbestii ticaret oluyor da, serbestii rekabet neden olmuyor?..

Şimşek

Kömür işçileri

(Baştaarfı 1 inci sayfada) zımken ton başına 30 - 40 kuruş vermekteler. Bu ücreti kabul etmezsek başka işçiler temin ediyor ve Sendikalı işçileri açıktan bırakıyorlar. Hasta işçiler sigortadan herhangi bir yardım görececek durumda değillerdir. Hastalara Sendika bakmaktadır. Hasta işçileri Belediye hastahanelerine de yatıramıyoruz. Yatak yok diyorlar. Bu durum karşısında ne yapacağımızı şaşırılmış vaziyetteyiz.»

Aleko Dulo işçilerine zam

(Baştaarfı 1 inci sayfada) ması için verdiği karara Sendika yüksek hakem kurulu nezdinde itiraz etmişti. Yüksek hakem kurulu bu itirazı haklı bulmuş ve Aleko Dula kösele fabrikası işçi ücretlerine yüzde kırk zam yapılmasını kesin olarak karar altına almıştır.

Zam, il hakem kurulunun verdiği karar tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Bu kaarr ve sendikanın gayret ve muvaffakiyeti işçileri çok sevindirmiştir.

Beşiktaş Deposu

(Baştaarfı 1 inci sayfada)

Basın Teknisyenleri Sendikası başkanı İbrahim Bilge, gazetemi-ze şu şikâyette bulunmuştur:

«— Beşiktaş Maliye Kırtasiye deposu işçilerinden, Beşiktaş İşç sigortaları dispanserine giden üye arkadaşlarımız, ora doktorları tarafından geç muayene edilmekte, usulen kendilerine verilmesi icap eden (çalışabilir) kâğıdı da verilmemektedir. Kendilerinden büyük bir feragatle işçi arkadaşlara yardım beklediğimiz sigorta doktorlarının ve alâkalı müdürlüğün ehemmiyetle nazarı dikkatini çekeriz.

Ayrıca, Beşiktaş Maliye Kırtasiye Deposu Müdürlüğü, iş yerin-

de yayınladığı bir tamimle hasta arkadaşların işbaşı yaptıkları zaman vizit kâğıdı istemelerini bildirmişti. Bilâhare hastalık haberi veren işçilere vizit kâğıdı verilmemektedir. Bu şekilde öğleye kadarki yarım yevmiyesinden olan hasta arkadaş, herhangi bir muamele veya hastahaneyeye sevk sebebiyle saat 1.30 da iş yerine gelirse akşama kadar da çalışmasına mâni olunmaktadır. El lerine geçen az bir para ile esasen zor geçinen bu arkadaşların yevmiyelerinden edilmeleri, devletin sağladığı sosyal yardım nizamlarına ve onun müeyyidelerine aykırıdır. Kaldı ki bu hal mezkûr iş yerinin dahilî talimatnamesi hükümlerine de aykırıdır.»

Tarım işçileri ve değişen şartlar

(2 inci sayfadan devam)

karşılaşıyoruz» diyor. Bunun mânağından kamyona, dönümden hektara, Bor pazarından İzmir işçileri kanununun çıkması deborsasına, intikal eden istihsal şartlarıyla, müstahsil kuvvetler arasındaki münasebetlerde ne gibi değişiklikler olmaktadır.

Büyük sermayenin makineyle izdivacından doğan topraklılara yarıncılar da katılarak bir tarım elçileri ve dayılar denilen kırbaçmuhakkak. Yersiz, yurtsuz ve teşkilatsız binlerle toprak adamı sağa sola koşuşup duruyorlar. İşçi elçileri ve dayılar denilen kırbaçlı esircibaşların kâr ve hevesleriyle ayarlanan toprak işçiliği «ücret» karaborsasının korkunç çarklarında ezilmektedir. Tarım işçileri sendikalarının hali malûm: İmkânsızlık ve yetkisizlik içinde kıvranıyorlar. İş ve işçi Bulma kurullarının bu bölgelerdeki durumu acınacak haldedir.

Devlet Başkanı 21 Ekim nutkunda: «İstihsal şartları toprak altı ve toprak üstü servetlerini daha şiddetle sömürürken, müstahsil kuvvetler bakımından sosyal ve hukukî yeni meselelerle

karşılaşıyoruz» diyor. Bunun mânağından kamyona, dönümden hektara, Bor pazarından İzmir işçileri kanununun çıkması deborsasına, intikal eden istihsal şartlarıyla, müstahsil kuvvetler arasındaki münasebetlerde ne gibi değişiklikler olmaktadır. Büyük sermayenin makineyle izdivacından doğan topraklılara yarıncılar da katılarak bir tarım elçileri ve dayılar denilen kırbaçmuhakkak. Yersiz, yurtsuz ve teşkilatsız binlerle toprak adamı sağa sola koşuşup duruyorlar. İşçi elçileri ve dayılar denilen kırbaçlı esircibaşların kâr ve hevesleriyle ayarlanan toprak işçiliği «ücret» karaborsasının korkunç çarklarında ezilmektedir. Tarım işçileri sendikalarının hali malûm: İmkânsızlık ve yetkisizlik içinde kıvranıyorlar. İş ve işçi Bulma kurullarının bu bölgelerdeki durumu acınacak haldedir.

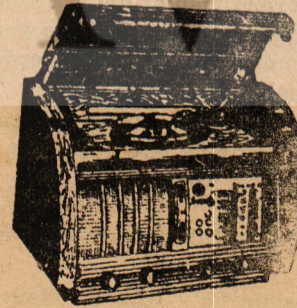
Mesut bir doğum

Gazetemizin Sivas muhabiri Osman Gülerin 5 Aralık 951 günü bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir. Yavruya Olcay adı verilmiştir. Olcaya uzun ömür diler, ana ve babasının mesut bir hayat sürmelerini temenni ederiz.

SONORA RADYO

Müjde Müjde

10 Ay Taksitle

Menşei Alman, mobilyası ceviz, sık ve zengin muhtelif çeşitleri olan ve 5 lâmbadan 9 lâmbaya kadar dünyaca tanınmış SONORA RADYO ve PİKAPlarımız Büyük alâka toplamaktadır. Yeni yıl için en makbul hediye

Köylü vatandaş: 4 ve 5 lâmbalı, pilli radyolarımız da gelmiştir.

TEKRAR - MÜJDE EDERİZ: Küçük esnaf ve haftalıkçı

İşçiler için de HAFTALIK TAKSİTLER YAPILIR...

Müessesemizde bu radyoları bir kere görmeniz kâfidir

Tekel barut ve mermi ve silâh bayii ve TOKSES radyo acentesi:

HAKKI BAYRAKÇI

Tahtakale, Selâmet Han, No. 1 DEPO. Satış yeri: No..... 7 - 8 TELEFON: 27397

Madde 1 — Haller Meyva ve Sebze taşıma işçileri sendikası adile bir sendika kurulmuştur.

SENDİKANIN YERİ

Madde 2 — Sendikanın Merkezi Küçükpazar, Çeşme sokak No. 3, Kat 3 tür.

SENDİKANIN AMACI

Madde 3 — Sendika gayri siyasi bir teşekküldür. Amacı üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak, mevcut kanunlar dairesinde iktisadi, içtimai, medeni seviyelerinin yükselmesine çalışmak, üyeleri arasında tesanüt ve her türlü yardımlaşmayı sağlamak ve üyelerini mahkemeler, Devlet daireleri özel ve tüzel kişiler nezdinde temsil etmektir.

KURUCULAR

Madde 4 — İsmail Karataş, taşıma işçisi, 1341 doğumlu Türk uyruğu Süleymaniye Siyavuş Paşa sokak No: 34.

Hasan Yılmaz, taşıma işçisi, 1326 doğumlu Türk uyruğu, Unkapanı Tepe başı Şahibeli sokak No: 20.

Sabri Bozkurt, taşıma işçisi, 1322 doğumlu Türk uyruğu. Hacıkadın, Kâtip Çelebi cad. No: 3.

Ahmet Demirsoy, taşıma işçisi, 1338 doğumlu, Türk uyruğu. Küçükpazar, Hacıkadın Mh. Yahya Güzel sok. No: 3.

Ali Kale, taşıma işçisi, 1329 doğumlu, Türk uyruğu. Küçükpazar, Sarıdemir Mh. si. Kutucukar sok. No: 5.

Halil Urşanaş, kolbaşı vekili, 1341 doğumlu, Türk uyruğu. Fatih Malta Çarşısı, Şekerci han, No: 93. Hüseyin Kuvvetli, taşıma işçisi, 1324 doğumlu, Türk uyruğu. Edirnekapı Şişehane cad. No: 72.

GİRME VE ÇIKMA

Madde 5 — Sendikaya girme şartları şunlardır:

- 18 yaşını bitirmiş bulunmak,
- Türk uyruğunda bulunmak,
- Haysiyet veya namusu muhil veya ağır hapsi müstelzim bir suçtan sanık veya hüküm giymiş bulunmamak ve Memleketin Yüksek menfaatlerini ihlâl saik fikir ve hareketlerle şöhretli olmamak,
- Filen işçi bulunmak,
- Kuruluş amacını açıklayan beyannamede ve bu tüzükte ona bağlı dahili talimatnamede gösterilen hususlara uygun harekette bulunmağı kabul etmek.

Madde 6 — Aşağıda yazılı halde üyeler sendikadan çıkarılır:

- Yabancı bir devletin siyasetine; propagandasına, fikir veya yayımına veya gerçekleştirilmesine şüphe olanlar,
- İş kanununun birinci maddesinde yazılı işçi vasfını devamlı surette kaybedenler,
- Menfaatlere ve Milliyetçiliğe aykırı hareket edenler,
- Bu tüzük ve buna bağlı dahili talimatname hükümlerine müstemir riayet etmiyenler,
- Sendikaya vermeyi taahhüt ettiği aidatı özürsüz olarak arka arkaya 3 ay vermiyenler,
- İşçilik şeref ve haysiyetini kıran fiillerde bulunanlar,
- Giriş şartlarını gösteren 5 inci maddenin B, C, D, fıkralarındaki durumlarını kaybedenler,
- Sendikadan ayrılmak istediğini yazı ile bildirenler (Medeni kanunun 63 üncü maddesi mucibince üye istifa tarihinden itibaren 6 ay geçmeden sendikadan ayrılmış sayılamaz)

Yeni neşriyat:

Atatürk diyor ki

Vatanın kurtarıcısı, cumhuriyetimizin kurucusu, inkılaplarımızın büyük yaratıcısı aziz Atamızın vecize mahiyetindeki sözlerini konularına göre tasnif ederek bir araya getiren bu eser arkadaşımız Mustafa Baydar tarafından meydana getirilmiştir. Varlık Yayınları arasında nesredilen ve 1 lira fiyatla satılan bu kitabı tavsiye ederiz.

Haller Meyva ve Sebze Taşıma İşçileri Sendikası Ana Tüzüğü

Madde 7 — 6 ncı maddenin (b) ve (h) fıkralarına gören sendikadan ayrılanlar isterlerse sendikaya ait yardımlaşma sandık ve tesislerle ilgilerini devam ettirebilirler,

Madde 8 — 6 ncı maddenin (a, c, d, ve f) fıkralarında yazılı fiilleri yapanlar hakkında 34 üncü madde gereğince muamele yapılır.

Madde 9 — Her üye dilediği zaman sendikadan çıkabilir.

SENDİKANIN YAPACAGI ve YAPAMIYACAĞI İŞLER

Madde 10 — Haller meyve ve sebze taşıma işçileri sendikası tüzel kişi olarak genel hükümlere göre haiz olduğu yetkilerden başka aşağıda yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde dahi bulunabilir.

- Üyeleri adına genel sözleşmeler aktetmek.
- Sendikaya bağlı işçilerle iş ve renler arasındaki iş ihtilâflarında yetkili hakem kurullarına ve sair mercilere ihtilâfın konusu hakkında istekte bulunmak,
- İşverenler sendikaya bağlı işçilerin ücretlerini rayiçten aşağı düşürmek teşebbüsünde buldukları takdirde toplulukla iş ihtilâfını tetkike yetkili merci ve hakem kurullarına başvurmak,
- Hastalık, işsizlik, sakatlık, ihtiyarlık ve ölüm halleri için üyeleri ne kanunlarla ve bazı iş yerlerinin hususi yardım hizmetleriyle temin edilmekte olan yardımlar dışında yardımlaşma sandıkları kurmak ve üyeleri ve aileleri namına sigorta sözleşmeleri aktetmek,
- Hizmet akdini ilgilendiren hususlarla genel sözleşmelerden ve meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda ve sigorta haklarının aranmasında hakkını isteyen üyelerine ve mirasçılara hukuki yardımlarda bulunmak ve bunları temsilen dava açmak ve husumet kabul etmek,
- İşçi sigortaları kanunu ile iş ve işçi bulma kurumu kanunu ve Çalışma Bakanlığının kuruluşu hakkındaki kanun hükümlerine göre teşkilatlanan kurullara gönderilecek temsilcilerin seçimlerine iştirak etmek,
- Üyelerinin ve ailelerinin mesleki ve umumi bilgilerini artıracak ve kültürlerini genişletecek kurslar tertip etmek ve boş zamanlarını iyi geçirmek için imkânlar sağlamak,
- Çalıştıkları iş yerlerinde mevcut tesislerden ve makinelerden daha iyi faydalanılması ve işçilerin ferdî randımanlarının artırılması için işverenlerle müzakere yapmak ve bunlara faydeli tekliflerde bulunmak,
- Üyeleri ve aileleri yararına istihsal, istihlak kredi ve yapı kooperatifleri kurmak,
- Ticari gayelerle olmamak şartıyla sağlık ve spor tesisleri kurmak ve işletmek,

Madde 11 — Haller Meyva ve Sebze taşıma işçileri sendikası siyasi propaganda ve yayın faaliyetleriyle iştigal edemez ve herhangi bir siyasi teşekkülün faaliyetine vasıta olamaz, bu sendika mesleki ve milli bir teşekküldür ve milli menfaatlere aykırı hareket edemez.

Madde 12 — Sendika, gelirlerini bu tüzükte ve buna bağlı talimatnamede yazılı olan yerler dışında bir yere sarf edemez.

Madde 13 — Sendikanın hiç bir yerde şubesi yoktur.

SENDİKANIN TEŞKİLÂTI

Madde 14 — Sendika teşkilâtı şunlardır:

- Genel kurul,
- Yönetim kurulu,
- Denetim kurulu,
- Haysiyet divanı,
- Temsilciler,

f) Sendika memur ve müstahdemleri.

GENEL KURUL

Madde 15 — Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- Yönetim kurulunun çalışma ve hesap raporlarıyla denetçilerin murakabe raporlarını dinlemek, bunlar üzerinde görüşmek ve karara varmak,
- Yönetim ve denetim kurulu-nu bir senelik çalışmalarından ibra etmek,
- Sendika bütçesini müzakere ve kabul etmek,
- Yönetim kurulu tarafından Genel kurulun tasvip ve tasdikine sunulan karar ve teklifleri görüşüp karara bağlamak,
- Üyeler tarafından 20 nci maddede gereğince müzakeresi istenilen konuları görüşüp karara bağlamak,
- Yönetim ve denetim kurulu-nu ve haysiyet divanını ve yedeklerini seçmek,
- Gelecek yıl çalışma programında düzeltilmesi istenilen hususlara dair ana hatlar üzerinde yeni Yönetim kuruluna telkinde bulunmak,
- İşbu tüzüğün 23 üncü maddesine uyularak yapılan teklifler üzerine tüzükte değişiklikler yapmak,
- Başka sendikalar ile birlik kurmağa veya sendikaların menfaat ve gayesine uygun amaçlar güden diğer dernekler ile iş birliği yapmağa veya bunlar ile Federatif teşekküller vücuda getirmeğe karar vermek,
- Lüzumu halinde Sendikayı Cemiyetler kanunu ve Medeni kanun hükümleri dairesinde feshetmek.

GENEL KURULUN TOPLANMASI

Madde 16 — Genel kurul sendikaya kayıtlı üyelerden teşekkül eder ve her yıl Eylül ayı içerisinde adi toplantıya çağırılır. Toplantının en az 3 gün evvel, günü, yeri ve saati gündemle beraber Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne haber verilir ve en az iki gazete ile bir hafta önceden ilân olunur. Toplantıya gelecek üyeler sendika tarafından her üyeye verilmiş Sendika hüviyet cüzdanlarını yetkili memurlara göstermek mecburiyetindedirler.

Madde 17 — Genel kurul toplantısı, ilân olunan ve Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne bildirilen gün ve saatte ve muayyen yerde yapılır. Müzakerelere başlanabilmesi için Sendikaya kayıtlı üye mevcudunun en az onda birinin toplantıda hazır bulunması şarttır. Oturum, evvelâ Yönetim Kurulu Başkanı veya Başkan vekili tarafından açılarak içtima nisabı anlaşılacak üzere yoklama yapıldıktan sonra mevcut üyeler arasında bir reis, bir reis vekili ve ikiden az olmamak üzere tüzümü kadar kâtip seçilir. Müzakereler bu suretle seçilmiş olan Reis veya Reis vekili tarafından idare olunur. Tutanak ve yazı işlerini de iki kâtipler görürler.

Madde 18 — Nisap mevcut olmasından veya herhangi bir sebepten dolayı toplantı geri bırakıldığı takdirde keyfiyet mucip sebeplerle ve gelecek içtima günü ve yeri zikredilmek şartıyla gündemle beraber en az iki gazeteyle bir hafta önceden ilân olunur ve Valiliğe, Çalışma Müdürlüğüne bildirilir. Genel kurul toplantısı 20 günden fazla geri bırakılmaz ve ikinci toplantıda nisap mevcut olmasın 17 nci maddede gereğince açılarak görüşmelere başlanır.

Madde 19 — Genel kurul toplantısında okunacak olan çalışma ve hesap raporlarıyla Denetim kurulu raporu ve teklif olunacak bütçe,

toplantıdan en az bir hafta önce sendika mümessillerine iş yerlerindeki sendika tahtasına asılmak üzere gönderilir ve sendika merkezinde üyelerin mütalea ve tetkiklerine hazır bulundurulur.

Madde 20 — Genel kurulun müzakere gündemi 15 inci maddenin fıkraları sırasına göre tertip olunur. Gündemde yazılı olmayan konular müzakere edilemez ve gündemin sıra tertibinde değişiklik yapılamaz. Mevcut üyelerin en az 20 de birinin talebi ile gündeme istenilen konular ilâve olunabilir.

Madde 21 — Kararlar Genel kurul toplantısında hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile verilir. Her üye bir oy sahibidir. Oy verecek üyenin oturumda şahsen hazır bulunması şarttır. Hazır bulunmayan üyenin yazı ile veya vekâleten vereceği oy muteber değildir.

OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI

Madde 22 — Aşağıda yazılı halde genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılabilir.

- Sendika üyelerinin en az beşte birinin yönetim kuruluna sunulacak yazılı teklifi ile,
- Denetçiler muamelâta gördükleri yolsuzlukları genel kurula acele bildirmek mecburiyetini hissettikleri takdirde bunların talebi ile,
- İdare cihazının toptan istifası halinde 27 nci maddede gereğince genel kurul 16 ncı maddede yazılı şartlara riayet olunarak ve mucip sebepler zikredilerek olağanüstü toplantıya çağırılır,

ANA TÜZÜKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI

Madde 23 — Genel kurul toplantısında hazır bulunan üyelerden en az onda birinin yazılı önergesi olmadan ana tüzükte değişiklik yapılması üzerine müzakereye girişilemez. Tüzükte değişiklik yapılabilmesi için toplantıda hazır bulunanların en az dörtte üçü nispetinde oy çokluğu lazımdır. Yapılan değişiklikler mucip sebeplerle en geç bir hafta içinde Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne bildirilir.

TUTANAKLAR VE KARARLAR

Madde 24 — Genel kurul müzakere tutanakları reis, reis vekili ve kâtipler tarafından imzalanarak saklanır. Kararlar da ayrıca yazılarak aynı kimseler tarafından imza olunup saklanır. Sendika üyeleri her zaman sendika merkezinde bu zabıtları ve kararları tetkik ve mütalea etmek hakkını haizdirler.

SENDİKANIN FESHİ

Madde 25 — Sendika Medeni kanununun 70 inci maddesinde yazıldığı üzere aciz haline düşer veya yönetim kurulunun işbu ana tüzük hükümlerine göre teşkiline imkân kalmazsa kendi kendine münfesh olacağı gibi, genel kurulda alınacak kararlarla kendi kendini dahi feshedebilir.

Sendikanın kendi kendini feshetmesi için 16 ncı maddede gereğince toplanacak genel kurul üyelerinin en az üçte ikisinin huzuru şarttır. Bu suretle çokluk elde edilemediği takdirde ikinci defa toplanmak için işbu tüzüğün 18 inci maddesine göre üyeler çağırılır. Bu çağrı üzerine toplanacak üyelerin sayısı ne olursa olsun, fesih keyfiyeti görüşülebilir. Ancak bu suretle yapılan toplanma ve görüşme sonunda fesih hakkındaki kararın mevcut üyelerin üçte iki oy çokluğu ile verilmesi şarttır.

Sendikanın feshi kararı yönetim kurulu tarafından 15 gün içinde Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne bildirilir. Ve bu tebliğlere fesih kararının 2 örneği iliştilir. Fesih kararı ile beraber genel kurul tara-

findan bir tasfiye heyeti seçilir. Bu heyet feshedilen sendikanın menkul ve gayri menkul mallarını paraya çevirerek mevcut paraya ilâve eder. Ve bu parayı üyelerini Sendikaya verdikleri aidat toplamı nisbetinde üyeler arasında taksim ve tevzi eder.

YÖNETİM KURULU

Madde 26 — Yönetim kurulu Sendika üyeleri arasında Genel kurul toplantısında gizli oy ile bir yıl süre için seçilen 7 asil ve 7 yedek üyeden ibaret bir teşekküldür. Bu seçimde en çok oy kazanmış olan üyelerden 14 ü aldıkları oy adedine göre derecelere sıralanıp en çok oy alandan itibaren başlanarak ilk 7 kişi asil üye ve onlardan sonra gelen 7 si de yedek üye olarak kabul ve ilân olunurlar.

Yönetim kurulu asil üyelerden birinin vefatı veya istifası halinde yerine yedeklerden en çok oy almış olanı getirilir. Ve her açık vukuunda aynı minval üzere hareket olunur. Müteaddit yıllar arka arkaya yönetim kurulu üyeliğine seçilmek caiz olduğu gibi, bir defa seçilmeyen üyenin müteakip yıllardan birinde yönetim kurulu-na üye seçilmesinde de bir mâni yoktur.

Madde 27 — Yönetim kurulu asil üyelerinin toptan istifası halinde genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçmek üzere olağanüstü toplantıya çağırılır, davet yönetim kurulu yedek üyeleri tarafından 16 ncı maddede göre yapılır. Bu takdirde 26 ncı maddede göre mevcut yedek üyeler asil üyeler yerine geçip 7 asil ve 7 yedek üyeyi dolduracak sayıda üye için seçim yapılır.

Yönetim kurulu asil üyelerinin yedekleriyle beraber toptan istifası halinde haysiyet divanı tarafından ve bütün idare cihazının istifası halinde sendika üyelerinden 7 kişi tarafından 16 ncı maddede gereğince olağanüstü toplantıya çağırılır. Genel kurul toplantı yeni yönetim kurulunu seçinceye kadar mallarını idare etmek ve menfaatlerini korumak için bu 7 kişi tarafından Medeni Kanununun 377 nci maddesinde gereğince kayyum sıfatını haiz bir veya birkaç kişi tayin edilmek üzere mahalli sulh yargıcığına başvurulur. Genel kurulun olağanüstü toplantısında seçilen yeni yönetim kurulu sendikanın idaresini ve mallarını bu kayyumlardan devir alır.

Madde 28 — Yönetim kurulu kendi üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili, bir kâtip, bir sayman, ve bir veznedar seçer. Ve seçilen kimseler adları, soyadları, işleri, ev ve iş adresleriyle seçimden sonraki 7 gün içinde Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne bildirilir. Bu kimselere sıfatlarını gösterir birer hüviyet varakası verilir.

Madde 29 — Sendikayı ancak yönetim kurulu başkanı veya toplu olarak yönetim kurulunun kendisi temsil edebilir. Yönetim kurulu kendi azasından bir veya birkaçına temsil yetkisi verebilir.

(Devamı var)

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasi
Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri
verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlan Tarifesi

Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir
santimi: 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve
ölüm ilânlarından hiç bir ücret
alınmaz.

Basıldığı yer:
Şaka Matbaası